

Funnu gamla mynt

Tá menn nú um dagarnar fóru undir at umvæla tey gomlu handilshúsinu í Djúpavogi í Íslandi, funnu teir eina gamla mynt millum gólvbrettini. Tað vísti seg, at myntin er norsk, og at hon er gjørd í Kongsberg í árinum 1653. Handilshúsinu í Djúpavogi vórðu ikki bygd fyrr enn í 1840, so hendan myntin hevur verið leingi í umferð. Íslendingar finga egnar myntir í 1922. Framman undan brúktu teir danskar, norskar ov svenskar myntir.

Norska myntin er 355 ára gomul (Mynd: Morgunblaðið)

Kavarar stevnt statinum

Í gjár byrjaði eitt rættarmál, har 24 fyrrverandi norskir oljukavarar hava lagt sak ímóti statinum. Kavararnir vilja hava rættin í Oslo at staðfesta, at myndugleikarnir vóru vitandi um, at tað kundi fáa stórar avleiðingar fyri heilsuna hjá kavarunum at senda teir niður á 400 metra dýpi. Kavararnir halda uppá, at staturin breyt altjóða mannarættindi við at senda kavarar niður í dýpi, tá norska oljuvinnan byrjaði í seksti- og sjevtíárunum.

Keyparar mótmæla viðferðini

Keypararnir finga sum vátan frammaná, tá tey í gjárkvøldi finga at vita, at teirra íbúðir Undir Gráasteini bráðliga gerast munandi dýrari. Tey kenna seg snýtt og krevja betri treytir frá byggiharranum og í síðsta enda Føroya Banka. Einki er at koma eftir, sigur advokaturin og nevndarformaðurin fyri projektið, Christian Andreasen

BYGGING
Jón Brian Hvidtfeldt
jonbrian@sosialurin.fo

Eini 300 fólk, sum hava sett sína framtíð í eina íbúð Undir Gráasteini, finga í gjárkvøldi sum vátan frammaná á kunnandi fundi á Hotel Føroyum. Uttan ávaring finga tey eykarokningar frá byggiharranum og Føroya Banka, harav tær størstu eru heili 255.000 krónur

Mynd: Jón Brian Hvidtfeldt

- Hetta er heilt ófatuligt. Okkara íbúð dýrkar 255.000 krónur. Sjálvt um vit hava eina greiða avtalu, sum sigur at vit skulu rinda stívliga 1,7 millión krónur fyri okkara íbúð, so fáa vit bráðliga at vita, at kostnaðurin nú er 1,95 millión. Hetta er sera keðiligt fyri okkum, tí tá vit í síni tíð skrivaðu undir, ivaðust vit í, um vit kláraðu at bera kostnaðin, sum longu tá gjørdist hægri enn upprunaliga mett. Nú kemur so enn ein stór eykarokning, staðfestir Brynhild Guttesen, sum saman við familjuni skal flyta inn í eina av íbúðunum Undir Gráasteini.

Eins og hinir keypararnir fekk hon døpru boðini á kunnandi fundi á Hotel Føroyum í gjárkvøldi. - Júst nú havi eg bestan hug at tveita alt frá mær, at bakka út. Tí sum tað sær út nú, so vita vit faktiskt ikki, um aðrar prishækkingar fara at koma seinni, sigur Brynhild Guttesen. Somu áskoðan hava flestu aðrir keypararnir, sum vóru á kunnandi fundinum. Niels Petur Jacobsen fekk eina eykarokning uppá 75.000 krónur hongda um herðarnar í gjárkvøldi. - Hetta er nakað lort. Eg havi jú skrivað undir eina

kontrakt, sum nú uttan varsko verður brotin. Eisini haldi eg, at byggiharrin og bankin við at áseta ymsar prishækkingar roynir at spæla keyparar út móti hvørjum øðrum, sigur Niels Petur Jacobsen, sum kennir seg snýttan av viðferðini. Hann hevur enn ikki tikið støðu til, um hann góðtekur prishækkingina, ella sigur íbúðina frá sær.

Rakar hart

Fyri Súsannu í Stórhúsi var tað ein bumba, sum brast á Hotel Føroyum í gjárkvøldi. Umframt at hon og maðurin sjálvi hava keypt eina íbúð, so hava trý av børnum teirra somuleiðis keypt íbúðir í nýggja býlinginum Undir Gráasteini. - Fyri okkum og okkara børn er talan um eina samlaða eykarokning uppá 675.000 krónur, sum vit tilsamans skulu gjalda meira. Tað kemur sera illa við, tí íbúðirnar eru nóg dýrar frammanundan, sigur Súsanna í Stórhúsi.

Eisini fyri hana komu boðini óvart á. Súsanna í Stórhúsi veit ikki, hvat tey og teirra børn nú fara at gera. - Men hetta er ikki nóg gott. Niðurstøðan av fundinum í kvøld er eisini, at vit keyparar eru ikki nøgd við støðuna og fara at krevja eina betri loysn, sigur Súsanna í Stórhúsi, sum kennir seg snýtta. - Tá byggileiðslan varð umskipað síðsta summar søgdu bæði advokaturin og bankin í samrøðu við Dimmalætting, at vit keypararar skuldu kenna okkum trygg, og at vit ikki fóru at fáa nakra eykarokning, sigur Súsanna í Stórhúsi.

Mótmæla

Eftir kunnandi fundin í gjárkvøldi skipaðu keypararnir seg í eina trýmannanevnd, sum skal umboða teirra sjónarmið. Eitt av umboðunum er Anna Larsen: - Vit fara at boða Føroya Banka frá, at vit góðtaka ikki prishækkingina, sum

vit hava fingið fráboðað her í kvøld. Greiður meiriluti er fyri hesum millum keypararnar, sigur Anna Larsen. - Vit vistu einki frammánundan. Vórðu bara boðsend á fund, har vit síðani fáa at vita um prishækkingarnar, sum fyri summi av okkum eru heili 255.000 krónur. Hetta er órimiligt og tað góðtaka vit ikki, sigur Anna Larsen.

Einki at gera

Christian Andreasen, advokatur, hevur síðani í fjørsummar verið nevndarformaður í umskipaða KJ Contractors, og nú hetta felag verður avtikið heldur hann fram í dóttirfelagnum Íbúðir Undir Gráasteini. Hann royndi at verja sjónarmiðini hjá byggiharranum og Føroya Banka í gjárkvøldi: - Støðan er tann, at byggjarið gevur eitt stórt hall, og felagið er ikki ført fyri at gjøgnumføra ætlanina fyri teir prísir, sum annars vórðu avtalaðir. Tí hava vit bara ein møguleika,

nevnliga at fara til peningastovnin og fáa nýggja figging til at gera projektið liðugt. Og ein treyt fyri hesum er, at ein meirkostnaður verður lagdur á upprunaligu prísirnar, sigur Christian Andreasen. Advokaturin og nevndarformaðurin staðfestir, at KJ Contractors er hildið uppat við sínum virksemini og verður avtikið. - Hetta felag verður mest sannlíkt avtikið í skiftirættinum. Síðani verður alt gjørt upp, og byggjarið heldur fram í einum dóttirfelag hjá KJ Contractors, sigur Christian Andreaen, sum vátar at tapið í øllum føri er omanfyri 10 milliónir krónur. - Alternativ við til henda leistin hevði verið, at byggjarið varð steðgað, og so vildi tapið bara verið uppá stórri, sigur Christian Andreasen.

Orsøkin

Christian Andreasen vísir á prishækkingar í byggivinn-

una sum eina orsök til íkomnu støðuna. - Tað eru farnar framøgilgar prishækkingar í byggivinnuni síðstu tíðina. Eisini hevur verið talan um seinkningar, orsakað av vánaligum veðri. Og eisini hava fleiri av avtalunum, sum byggiharrin frá fyrstan tíð hevur gjørt, verið ógreiðar. Christian Andreasen ásannar tó, at slíkt eigur ein byggiharri at taka atlit fyri. - Jú, tað er rætt. Men ein byggiharri og eitt byggjari er altíð fevnt av eini ávísari risiko. Og jú størri virksemini í samfelagnum er, jú størri risiko. Advokaturin og nevndarformaðurin vil tó ikki viðganga, at talan er um vánaliga stýring og vánaliga leiðslu í KJ Contractors. - Tað vildi í hvussu so er verið vánalig stýring at hildi fram við felagnum, sum útlitini vóru. Leiðslan hevur tikið neyðugu stigini, tá felagið nú er komið í slíka støðu, sigur Christian Andreasen.